

О. О. Корнійчук,
аспірант, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7289-415X>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.6.201

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ: БЕЗПЕКОВИЙ АСПЕКТ

О. Korniihuk,
Postgraduate student, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

DECENTRALIZATION OF THE SYSTEM OF PUBLIC MANAGEMENT AND ADMINISTRATION: A SECURITY ASPECT

Стаття присвячена актуалізації загроз національній безпеці у процесі децентралізації системи публічного управління та адміністрування. Не зважаючи на певну кількість робіт, що досліджували трансформацію державної структури влади й управління відповідно до потреб політичної й суспільної раціональності, не всі питання, що виникли в умовах сучасних викликів та загроз знайшли своє відображення у дослідженнях. Всі ці зміни у процесі децентралізації системи публічного управління та адміністрування безумовно викликають низку ризиків та загроз національній безпеці. Готовність держави та суспільства адекватно та своєчасно реагувати на широкий спектр загроз різного походження, надасть змогу забезпечити безперервність критично важливих процесів у державі, стане суттєвим зрушенням на шляху до вдосконалення стратегічного планування в Україні. У процесі повоєнного відновлення українських громад надзвичайно важливим є створення умов для повернення місцевих жителів, вимушених покинути свої помешкання через бойові дії. За допомогою реформ необхідно відновити інфраструктуру, медичні та освітні послуги, житло, школи, а також цифрову та енергетичну стійкість, відповідно до європейських стандартів. У статті показано, що необхідно продовжити розвиток держави та її інституцій з метою забезпечення належного врядування та поваги до верховенства права, шляхом надання адміністративної спроможності та технічної підтримки, у тому числі на регіональному та місцевому рівнях. Необхідним є продовження здійснення структурних реформ в Україні з метою трансформації економічної та соціальної складової, здійснення підтримки сталого розвитку. Акцентується увага на тому, що при цьому процесі мають бути враховані рекомендації щодо оцінювання ризику, викладені у ДСТУ ІЕС/ISO 31010:2013. На основі законодавства України має бути розроблено модель організаційного забезпечення системи оцінювання загроз національній безпеці, реалізація якої має передбачати кілька етапів. Перспективами подальших розвідок у даному напрямі мають бути ґрунтовні дослідження загроз національній безпеці у процесі децентралізації з розподілом їх за групами та визначення їх ієрархії та розробка ефективних механізмів реагування на них.

The article is devoted to the study of the decentralization of the public administration system and the administration: security aspect. The main purpose of the article there is an actualization of threats to national security in the process of decentralization of the system of public administration and administration. Within the limits of one political system, and even more so during the transition to a new one, there are qualitative transformations of the subjects of management and their mechanisms of functioning, involvement in the management process is expanding, management functions are changing, organizational methods and styles

of management activity are being improved, taking this into account, the research topic has been updated. Despite a certain number of works that have studied the transformation of the state structure of power and administration in accordance with the needs of political and social rationality, not all issues that have arisen in the face of modern challenges and threats have been reflected in the studies. Optimal schemes for the distribution of powers between central, regional and local bodies are being drawn up. All these changes, of course, cause a number of risks and threats to national security in the process of decentralization of the public administration and administration system. The readiness of the state and society to adequately and timely respond to a wide range of threats of various origins, to ensure the continuity of critical processes in the state, will be a significant shift towards improving strategic planning in Ukraine. In the process of post-war reconstruction of Ukrainian communities, it is extremely important to create conditions for the return of local residents who were forced to leave their premises due to hostilities. With the help of reforms, it is necessary to restore infrastructure, medical and educational services, housing, schools, as well as digital and energy resilience in accordance with European standards. Investment issues are important, and various sources and possibilities for their provision should be considered: from donor states, private companies, investment funds. Not the last issue is to attract and motivate the participation of Ukrainian business representatives to invest in the restoration of Ukraine. The article showed that it is necessary to continue the development of the state and its institutions in order to ensure good governance and respect for the rule of law by providing administrative capacity and technical support, including at the regional and local levels. It is necessary to continue the implementation of structural reforms in Ukraine in order to transform the economic and social component, to support sustainable development. Attention is focused on the fact that this process should take into account the risk assessment recommendations set out in DSTU IEC/ISO 31010:2013. Based on the legislation of Ukraine, a model of organizational support for the national security threat assessment system should be developed, the implementation of which should include several stages. The necessity of carrying out new reforms and ways of updating Ukraine is substantiated. Since it is already necessary to carry out structural reforms in Ukraine in order to deepen the country's economic and social integration with the EU and support Ukraine's sustainable and inclusive economic recovery by promoting competitiveness, trade in the private sector. Prospects for further research in this direction should be a thorough study of threats to national security in the process of decentralization with their distribution into groups and the definition of their hierarchy and the development of effective mechanisms for responding to them.

Ключові слова: децентралізація; публічне управління та адміністрування; ризики та загрози; національна безпека; прийняття управлінських рішень; стійкість; безпековий аспект.

Key words: decentralization; public management and administration; risks and threats; national security; management decision-making; stability; security aspect.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В межах однієї політичної системи і тим більше при переході до нової, відбуваються якісні перетворення суб'єктів управління та їх механізми функціонування, зокрема розширюється залученість в управлінському процесі. Змінюються функції управління, вдосконалюються організаційні методи і стилі управлінської діяльності. Перебудовуються державні структури влади й управління відповідно до потреб політичної й суспільної раціональності. Складаються оптимальні схеми розподілу повноважень між центральними, регіональними і місцевими органами. Всі ці зміни, безумовно викликають низку ризиків та загроз національній безпеці у процесі децентралізації системи публічного управління та адміністрування. Готовність держави та суспільства адекватно та своєчасно реагувати на широкий спектр загроз різного походження, надасть змогу забезпечити безперервність критично важливих процесів у державі, стане суттєвим зрушенням на шляху до вдосконалення стратегічного планування в Україні.

Тому необхідно продовжити розвиток держави та її інституцій з метою забезпечення належного врядування та поваги до верховенства права, шляхом надання

адміністративної спроможності та технічної підтримки, у тому числі на регіональному та місцевому рівнях. Необхідним є продовження здійснення структурних реформ в Україні з метою трансформації економічної та соціальної складової, здійснення підтримки сталого розвитку. При цьому мають бути враховані рекомендації щодо оцінювання ризику, викладені у ДСТУ IEC/ISO 31010:2013 [1]. На основі законодавства України має бути розроблено модель організаційного забезпечення системи оцінювання загроз національній безпеці, реалізація якої має передбачати кілька етапів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Не зважаючи на певну кількість робіт науковців, що досліджували трансформацію державної структури влади й управління відповідно до потреб політичної й суспільної раціональності, не всі питання, що виникли в умовах сучасних викликів та загроз знайшли своє відображення у дослідженнях [2 — 12].

Актуалізації загроз національній безпеці у процесі децентралізації системи публічного управління та адміністрування в сучасних умовах сьогодення висвітлена не достатньо. Не зважаючи на певну кількість робіт, що досліджували трансформацію державної структури влади й управління відповідно до потреб політичної й суспільної раціональності, не всі питання, що виникли в умовах сучасних викликів та загроз знайшли своє відображення у дослідженнях. Всі ці зміни у процесі децентралізації системи публічного управління та адміністрування безумовно викликають низку ризиків та загроз національній безпеці. Готовність держави та суспільства адекватно та своєчасно реагувати на широкий спектр загроз різного походження, надасть змогу забезпечити безперервність критично важливих процесів у державі, стане суттєвим зрушенням на шляху до вдосконалення стратегічного планування в Україні. У процесі повоєнного відновлення українських громад надзвичайно важливим є створення умов для повернення місцевих жителів, вимушених покинути свої помешкання через бойові дії. За допомогою реформ необхідно відновити інфраструктуру, медичні та освітні послуги, житло, школи, а також цифрову та енергетичну стійкість, відповідно до європейських стандартів.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Основною ціллю статті є актуалізація загроз національній безпеці у процесі децентралізації системи публічного управління та адміністрування.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Важливим питанням в сучасних умовах сьогодення є врахування особливостей становлення та розвитку національних систем публічного управління, які передусім орієнтовані на природно-географічні, суспільно-політичні та соціально-економічні умови розвитку. Практичне виконання цих функцій й завдань (правового визначення і регулювання суспільних відносин, визначення основ внутрішньої та зовнішньої політики, безпекової складової, створення механізмів та інструментів її здійснення, формування та виконання державного бюджету тощо) завжди мали й матимуть ті чи інші національні особливості.

Однією з парадигм розвитку та становлення сучасної демократичної держави є в пошуку механізмів підвищення ефективності, насамперед через побудови оптимального балансу централізації та децентралізації влади.

Загалом, виокремлення публічного управління та адміністрування в Україні, як окремого виду професійної діяльності та галузі науки, іще раз засвідчує про гостру необхідність вирішення низки проблем щодо забезпечення прогресивного розвитку суспільства шляхом встановлення більш тісного зв'язку між теорією та практикою, подальшого розвитку основ правової демократичної держави.

Сучасному світові притаманні швидкі й непередбачувані зміни безпекового середовища, а отже, картина загроз має значно меншу цінність сама по собі, ніж роз-

роблені на її основі типології, багатокритеріальні матриці, каталоги моделей і сценарних прогнозів. Саме вони необхідні для подальшого визначення протоколів узгоджених дій для реагування на загрози різного характеру та походження, а також планування відповідних заходів [2].

Так, за даними The Executive Opinion Survey, із 124 країн 65 вважають геополітичні питання одними з п'яти найбільших ризиків. Деякі з них виокремлюються: [3].

— Крах багатосторонньої інституції: невиконання екологічних зобов'язань, прикордонні суперечки, міграційні кризи, надзвичайні ситуації у сфері охорони здоров'я, торговельні суперечки тощо.

— Розрив міждержавних відносин: економічне, політичне та технологічне суперництво між геополітичними державами, що призводить до розриву міжнародних зв'язків і зростання напруженості.

— Геоекономічні протистояння: використання економічних впливів, таких як контроль над інвестиціями, торгівлею, валютними коливаннями з боку асоціацій країн або окремих держав для розширення сфер впливу та перешкодження міжнародним економічним відносинам.

— Геополітична боротьба за стратегічні ресурси: монополізація, експлуатація та обмеження доступу до ресурсів, знань, товарів, послуг або технологій, які мають вирішальне значення для людського розвитку.

— Міждержавний конфлікт: військові міждержавні конфлікти з глобальними наслідками: застосування біологічної, хімічної, ядерної зброї, кібератаки, військового втручання тощо.

— Крах держави: розпад держави глобального геополітичного значення внаслідок внутрішнього конфлікту, недотримання верховенства права, руйнування інституцій, військового перевороту, регіональної чи глобальної нестабільності.

— Терористичні напади: терористичні напади, здійснені з ідеологічних, політичних чи релігійних мотивів, що призвели до загибелі людини, тяжких тілесних ушкоджень або матеріальних збитків.

— Зброя масового знищення: використання біологічної, хімічної, ядерної, радіологічної чи кіберзброї, що призводить до смертей, руйнувань і міжнародної кризи.

Проблемою є відсутність єдиного погляду серед політиків, науковців та експертів щодо тих чи інших засобів, способів, методів та механізмів реагування на загрози національним інтересам, це зокрема, пов'язано з недостатньою розробленістю теоретичних основ ідентифікації, класифікації та оцінювання інтенсивності небезпек при підготовці політичних, державно-політичних та державно-управлінських рішень. Йдеться, зокрема, про такі комплексні загрози як: суспільно-політична дестабілізація; руйнація соціального порядку; криза державності, що, може призводити до неадекватного та несвоєчасного реагування суб'єктів прийняття рішень на загрози національним інтересам [4; 5].

Національні системи оцінювання ризиків і загроз мають бути представлені як на загальнодержавному, так і регіональному та місцевому рівнях.

Необхідним є продовження здійснення структурних реформ в Україні з метою трансформації економічної та соціальної складової, здійснення підтримки сталого та інклюзивного економічного відновлення України,

шляхом сприяння конкурентоспроможності, торгівлі в приватному секторі. [6, с. 56]

Важливим чинником є необхідність суттєвого підвищення продуктивності діяльності державних інститутів та інституцій (механізмів), зокрема, шляхом модернізації їх організаційних структур, запровадження ринкового стилю управління, децентралізації влади тощо.

Одним з класичних трактувань поняття "децентралізація" (від латинського *de* — протиставлення, *centralis* — центральний) є знищення, ослаблення або скасування централізації.

Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні викликана політичними процесами, що відбуваються в державі й суспільстві на шляху до євроінтеграції. Вона передбачає децентралізацію, створення належних матеріальних, фінансових та організаційних умов для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування власних і делегованих повноважень.

Основними завданнями, що покладені в основу децентралізації є:

- делегування повноважень від органів виконавчої влади на рівень територіальних громад і закріплення за ними достатніх фінансових ресурсів;

- чітке розмежування повноважень між органами виконавчої влади та між різними рівнями органів місцевого самоврядування;

- посилення відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування за свої рішення перед виборцями і державою.

Говорячи про позитивні риси децентралізації можна виокремити такі:

- забезпечення більш ефективного та результативного розміщення ресурсів у громадському секторі;

- сприяння підвищенню підзвітності органів державної влади в питаннях використання бюджетних коштів;

- спонукання регіональної та місцевої влади вживати заходів для її розширення шляхом наявності власної податкової бази;

- наділення регіональної і місцевої влади правом самостійно розпоряджатися бюджетними коштами стимулює їх до скорочення необґрунтованих витрат у суспільному секторі тощо.

Основними аргументами децентралізації є те, що децентралізація, делегуючи безпосередньо зацікавленим особам управління, має переваги демократичного характеру, причому, варто зауважити, демократизм набагато реальніший в місцевих масштабах, ніж в загальнонаціональних. Також децентралізоване управління, за умови забезпечення необхідними засобами й умовами, є набагато менш "неповоротким" і набагато більш практичним, ніж централізоване управління.

У найзагальнішому вигляді науковці виокремлюють три типи децентралізації: політичну, адміністративну та фінансову [7; 8; 9; 10; 11; 12].

Для політичного типу децентралізації характерним є передача політичної влади субнаціональним органам управління. Адміністративний — передача на місця повноважень приймати рішення, ресурси й відповідальність за роботу деяких видів соціальних служб. Фінансова — прямо пов'язана з бюджетними практика-

ми. Тобто передача ресурсів з центра на місця. Умови такої передачі ресурсів з центру на місця часто обговорюються у ході переговорів між центральною та місцевою владою на основі декількох факторів, серед яких — взаємозв'язок регіонів, доступність ресурсів і місцеві можливості управління.

Залежно від типу та форм децентралізації варто виокремлювати та застосовувати різні механізми реагування на загрози національній безпеці у процесі децентралізації системи публічного управління та адміністрування.

Результати досліджень Інституту Відкритого Суспільства країн Балтії і Центрально-Східної Європи показують, що під час запровадження реформ децентралізації значна увага урядів цих країн приділялась таким компонентам, як [13]:

- законодавча, конституційна база і структура місцевих органів влади;

- місцева політика, методи прийняття рішень і внутрішня організація;

- управління місцевими органами влади і механізми надання послуг;

- фінансові питання і управління фінансами;

- ринково-орієнтований економічний розвиток.

Говорячи про реформи багаторівневого управління, виокремлюють три взаємопов'язані рівні: інституційний, передбачає реорганізацію повноважень, обов'язків та ресурсів; територіальний — відбувається реорганізація територіальних структур та державне управління — реорганізація адміністративних процесів.

Проте, в теперішніх умовах актуалізувалися додаткові ризики та загрози. Мова йде, зокрема про відновлення критичної інфраструктури, вирішення питань, що стосуються міграції та внутрішньо переміщених осіб, питання реабілітації, демографічні та психологічні проблеми тощо. Виникли нові виклики у всіх сферах людського буття.

Говорячи про можливості та ризики децентралізації, варто їх окреслити. Як на можливості для розвитку можна орієнтуватися на: підвищення результативності та рівні місцевих державних послуг; підвищення спроможності для локальних стратегій стимулювання інноваційного розвитку; підвищення ефективності надання місцевих державних послуг; застосування нових інноваційних механізмів щодо зниження витрат; активація мобілізації місцевих громадських ресурсів; використання нових стимулів та підходів для активного місцевого розвитку; моніторинг та мобілізація порівняльних переваг для місцевих підприємств; використання простору для експериментів та впровадження інноваційних ідей та ефективніше використання ресурсів тощо.

До основних ризиків у процесі децентралізації можна віднести: можливий нечіткий розподіл повноважень між органами місцевого та державного управління та субрегіональному та регіональному рівнях; дублювання повноважень; уніфікація повноважень органів місцевого самоврядування територіальних громад незалежно від їх категорії, кількості населення та матеріального забезпечення може призводити до соціальної напруженості. Недосконалість системи контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування може призводити до корупції. Якщо говорити про делегування повноважень та відповідних йому засобів стримування та протидії, то його недосконалість буде потенційним джере-

лом конфліктів. Брак людської/технічної спроможності розвитку територій набуває критичних значень.

Посилення геополітичних розбіжностей, таких як конкуренція між США та Китаєм, зміцнення альянсів у Тихому океані, милітаризований вплив Росії на внутрішню політику інших країн у супереч міжнародному праву та кіберзлочинність створюють геополітичну напругу та становлять критичну загрозу для світу [7; 14]. Ця геополітична напруга також впливає на економічну сферу, яка почала загострюватися пандемією COVID-19 й інтенсифікувалася в умовах сьогодення.

У Звіті про The Global Risks Report 2022 року наведено результати останнього глобального дослідження сприйняття ризиків (GRPS). Орієнтир був на аналіз ключових ризиків, що впливають з поточної економічної, соціальної, екологічної та технологічної напруги. Цікавими є роздуми щодо підвищення стійкості, вивчаючи уроки з минулого [15].

Відповідно до цього звіту респонденти визначають, що у наступні п'ять років соціальні та екологічні ризики будуть найбільш вагомими [15].

Респонденти GRPS сприймають соціальні ризики як форми "розмивання соціальної згуртованості", "кризи життєзабезпечення" й "погіршення психічного здоров'я" — вони переважно, погіршилися [15]. Це у свою чергу створює додаткові виклики й для України: відновлення критичної інфраструктури, вирішення питань, що стосуються міграції та внутрішньо переміщених осіб, питання реабілітації, демографічні та психологічні проблеми, інші виклики у всіх сферах людського буття. В Україні ці фактори погіршилися з початком пандемії й набули ще гіршого стану з початком конфлікту, тож обов'язково мають бути враховані при розробці управлінських рішень щодо реагування на них у процесі децентралізації.

Економічні виклики, пов'язані з пандемією та збройним конфліктом зберігаються. Прогноз залишається слабким: зростання цін на товари, інфляція та заборгованість. Крім того, спостерігається посилення дисбалансу ринку праці, дотаційність окремих сфер та посилення проблем у критичній інфраструктурі, системі охорони здоров'я, гендерних, освітніх і професійних проблем, погіршення наслідків зміни клімату, управління міграцією та внутрішньо переміщеними особами, кіберризиків тощо.

Указом Президента України від 21 квітня 2022 року було створено Національну раду з відновлення України від наслідків війни [16]. Одним із важливих завдань є розроблення плану заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України. Для цього необхідно напрацювати низку пропозицій щодо майбутніх реформ, ухвалення та реалізація яких є необхідними у воєнний та післявоєнний періоди. Крім того, потрібно здійснити підготовку відповідних стратегічних ініціатив та проєктів нормативно-правового змісту.

З огляду на сказане надзвичайно актуальним є розроблення сфери інноваційної діяльності держави та інноваційних процесів, що спрямовані на розвиток високих технологій тощо [17], та акцентування уваги на інвестиційному розвитку держави, виходу її на провідні позиції у світі тощо [8]. Важливим є й те, що пріоритети інноваційного розвитку стали визначати у контексті національної безпеки. Так, задля досягнення мети Стратегії сталого розвитку "Україна — 2020" було виокремлено "вектор безпеки" [18].

Водночас, при визначенні пріоритетів інноваційного розвитку в межах обох підходів виникає запитання: хто і яким чином визначає пріоритети на офіційному рівні та хто і яким чином приймає рішення щодо їх ієрархії? Дати однозначну відповідь на них важко через зв'язок вказаних пріоритетів з національними інтересами, оскільки керівна еліта часто намагається представити власні інтереси як національні інтереси через що завжди є небезпека підміни пріоритетів інноваційного розвитку інтересами провладної еліти [8].

Як зазначають дослідники, визначення національних інтересів залежить від професійних уподобань суб'єктів державної влади (суб'єктивний фактор), а визначення пов'язаних з ними пріоритетів інноваційного розвитку є способом пошуку раціонального розподілу ресурсів, які є обмеженими (об'єктивний фактор). Це означає, що вказані пріоритети завжди мають об'єктивно — суб'єктивну природу. Тому викликає подив те, що в Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності відмовились визначати пріоритети інноваційного розвитку, мотивуючи тим, що це "може ставати об'єктом впливу поточних інтересів, що призводитиме до викривлення державної політики" [8]. З огляду на викладене, це скоріш свідчить про відсутність стратегічного [17] бачення шляхів інноваційного розвитку держави, а не про нейтралізацію небезпек для відповідної політики через підміну пріоритетів розвитку інтересами представників влади та бізнесу [8].

Було з'ясовано, що реформа децентралізації значно розширила повноваження органів місцевого самоврядування, місцева влада отримала додаткові матеріальні і фінансові ресурси для забезпечення повсякденних потреб. З розширенням повноважень зросла й відповідальність органів місцевого самоврядування. Необхідним є розвиток держави та її інституцій з метою забезпечення належного врядування та поваги до верховенства права, шляхом надання адміністративної спроможності та технічної підтримки, у тому числі на регіональному та місцевому рівнях.

Вже зараз є необхідним проведення структурних реформ в Україні з метою поглиблення економічної та соціальної інтеграції країни з ЄС та здійснення підтримки сталого та інклюзивного економічного відновлення України, шляхом сприяння конкурентоспроможності, торгівлі в приватному секторі. [6, с. 56]. При цьому мають бути враховані рекомендації щодо оцінювання ризику, викладені у ДСТУ ІЕС/ISO 31010:2013 [1]. На основі законодавства України має бути розроблено модель організаційного забезпечення системи оцінювання загроз національній безпеці, реалізація якої має передбачати кілька етапів.

Основними цілями та стратегіями нової парадигми регіональної політики мають бути: виявлення і реалізація прихованого та недооціненого потенціалу розвитку регіону та інтегровані проєкти розвитку з урахуванням національних інтересів та інноваційного розвитку. Завданням суб'єктів врядування — розбудова конкурентного регіону шляхом залучення усіх регіональних суб'єктів розвитку та використання ключових активів регіону.

ВИСНОВКИ

Досліджуючи децентралізацію системи публічного управління та адміністрування її безпекового аспекту, можна дійти висновку, що актуалізація загроз націо-

нальний безпеці у процесі децентралізації системи публічного управління та адміністрування у сучасних умовах сьогодення є першочерговим завданням.

При формуванні нової політичної системи чи її змін, відбуваються якісні перетворення суб'єктів управління та їх механізми функціонування, розширюється залученість в управлінському процесі, змінюються функції управління, вдосконалюються організаційні методи і стилі управлінської діяльності. Не зважаючи на певну кількість робіт, що досліджували трансформацію державної структури влади й управління відповідно до потреб політичної й суспільної раціональності, не всі питання, що виникли в умовах сучасних викликів та загроз знайшли своє відображення у дослідженнях. Складаються оптимальні схеми розподілу повноважень між центральними, регіональними і місцевими органами. Всі ці зміни, безумовно викликають низку ризиків та загроз національній безпеці у процесі децентралізації системи публічного управління та адміністрування. Готовність держави та суспільства адекватно та своєчасно реагувати на широкий спектр загроз різного походження, надасть змогу забезпечити безперервність критично важливих процесів у державі, стане суттєвим зрушенням на шляху до вдосконалення стратегічного планування в Україні.

У процесі повоєнного відновлення українських громад надзвичайно важливим є створення умов для повернення місцевих жителів, вимушених покинути свої помешкання через бойові дії.

За допомогою реформ необхідно відновити інфраструктуру, медичні та освітні послуги, житло, школи, а також цифрову та енергетичну стійкість, відповідно до європейських стандартів, що певною мірою спричинить появу нових ризиків та загроз національній безпеці.

Важливим є питання інвестицій, варто розглянути різні джерела та можливості їх надання: від держав-донорів, приватних компаній, інвестиційних фондів. Не останнім є питання залучення та мотивації участі представників українського бізнесу інвестувати у відновлення України.

Необхідно продовжити розвиток держави та її інституцій з метою забезпечення належного врядування та поваги до верховенства права, шляхом надання адміністративної спроможності та технічної підтримки, у тому числі на регіональному та місцевому рівнях. Необхідним є продовження здійснення структурних реформ в Україні з метою трансформації економічної та соціальної складової, здійснення підтримки сталого розвитку. Акцентується увага на тому, що при цьому процесі мають бути враховані рекомендації щодо оцінювання ризику, викладені у ДСТУ ІЕС/ISO 31010:2013. На основі законодавства України має бути розроблено модель організаційного забезпечення системи оцінювання загроз національній безпеці, реалізація якої має передбачати кілька етапів. Також здійснювати нові реформи й шляхи відновлення України. Оскільки, вже зараз є необхідним проведення структурних реформ в Україні з метою поглиблення економічної та соціальної інтеграції країни з ЄС та здійснення підтримки сталого економічного відновлення України.

Перспективами подальших розвідок у даному напрямі мають бути ґрунтовні дослідження загроз національній безпеці у процесі децентралізації з розподілом їх за групами та визначення їх ієрархії та розробка ефективних механізмів реагування на них.

Література:

1. ДСТУ ІЕС/ISO 31010:2013. Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику [Чинний від 2013-12-11]. Вид. офіц. Київ, 2015. 74 с. (Інформація та документація) <https://khoda.gov.ua/image/catalog/files/dstu%2031010.pdf> (дата звернення: 15.02.2023).
2. Резнікова О.О., Войтовський К.Є., Лепіхов А.В. Національні системи оцінювання ризиків і загроз: кращі світові практики, нові можливості для України: аналіт. доп. Київ: НІСД, 2020. 84 с.
3. Global Soft Power Index 2020: Brand Finance, available at: https://brandirectory-live-public.s3.eu-west-2.amazonaws.com/reports_free/brand-finance-global-soft-power-index-2020.pdf (дата звернення: 15.02.2023).
4. Орел М.Г. Теоретичні основи державного управління у сфері політичної безпеки: монографія. Київ: Поліграф плюс, 2019. 320 с.
5. Орел М.Г. Взаємозалежність безпеки та стійкості держави, типи, рівні та фактори стійкості держави. Сучасні аспекти науки: II-ий том колективної монографії / за ред. Є.О. Романенка, І.В. Жукової. Київ; Братислава: ФОП Кандиба т.п., 2020. С. 38—50. <http://perspectives.pp.ua/public/site/mono/monography-2-2020.pdf> (дата звернення: 15.02.2023).
6. Точонов І.В., Наумова Л.О. Відновлення територій Донецької області на прикладі досвіду зарубіжних країн. Економічний вісник Донбасу. 2018, № 3, С. 56—59.
7. Bychenkov V., Levchuk O., Kirpichnikov Y., Holoborodko M., Golovchenko O., and Tyshchenko O. Methodology for Determining Long-Term State Development Scenarios. 2021 IEEE 3rd International Conference on Advanced Trends in Information Theory (ATIT), URL: <https://ieeexplore.ieee.org/document/9678678> (дата звернення: 15.02.2023).
8. Sytnyk H.P., Zubchuk O.A. and Orel M.H. Conceptual Understanding of the Peculiarities of Managing Innovation-Driven Development of the state in the Current Conditions. Sci. in nov., 2022, 18 (2), 3—15. <https://doi.org/10.15407/scine18.02.003> <https://scinn-eng.org.ua/ojs/index.php/ni/article/view/234/99> (дата звернення: 15.02.2023).
9. Приходченко Л.Л., Саханенко С.Є., Надолішній П.І. та ін. Система публічного управління в умовах децентралізації влади: механізми горизонтальної взаємодії: монографія. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2017. 332 с.
10. Вишневецький В.П., Рекова Н.Ю. Принципи, економічні й інституційні передумови фіскальної децентралізації в умовах постконфліктного відновлення. Проблеми економіки. 2016. № 4. С. 183—189.
11. Ситник Г. Орел М. Публічне та адміністративне управління у контексті публічної політики та національної безпеки. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління, 2023, № 3 (63), С. 113—121. URL: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-3\(63\)-15](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-3(63)-15) (дата звернення: 15.02.2023).
12. Sytnyk H., Orel M., Ivanova V. and Taran Y. (2022), Conceptual understanding of the relationship between political and administrative processes in the context of social systems security. Cuestiones Politicas, Vol. 40 Num. 74. 631—647. URL: <https://produccioncientificaluz.org/index.php/cuestiones/article/view/38936/43525> (дата звернення: 15.02.2023).

13. Дослідження країн Балтії і Центрально-Східної Європи: Інститут Відкритого Суспільства, URL: <https://osf.org.ua> (дата звернення: 15.02.2023).

14. Іщенко Н. (Гумба), Попов І., Щелін П. та ін. Конфлікти, що змінили світ. Харків: Фоліо, 2020. 186 с.

15. The Global Risks Report 2022. World Economic Forum, 17th Edition URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2022.pdf

16. Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни: Указ Президента України від 21.04.2022 р. № 266/2022, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/2022#Text> (дата звернення: 15.02.2023).

17. Стратегія розвитку інноваційної діяльності на період до 2030 року: Розпорядження. Кабінет Міністрів України від 10.07.2019 № 526-р, URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-rozvitku-sferi-innovacijnoyi-diyalnosti-na-period-do-2030-roku> (дата звернення: 15.02.2023).

18. Стратегія сталого розвитку "Україна — 2020: Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text> (дата звернення: 15.02.2023).

References:

1. Ministry of Economic Development of Ukraine (2013), "Standard DSTU IEC/ISO 31010:2013. Risk management Methods of general risk assessment", available at: <https://khoda.gov.ua/image/catalog/files/dstu%2031010.pdf> (Accessed 15 Jan. 2023).

2. Reznikova, O.O. Vojtovskii, K.Ye. and Lepikhov, A.V. (2020), Natsional'ni systemy otsiniuvannya ryzykiv i zahroz: kraschi svitovi praktyky, novi mozhlyvosti dlia Ukrainy: analit. dop. [National systems for assessing risk and threat: world best practices, new opportunities for Ukraine: analytical report], NISD, Kyiv, Ukraine.

3. Brand Finance (2020), "Global Soft Power Index 2020", available at: https://brandirectory-live-public.s3-eu-west-2.amazonaws.com/reports_free/brand-finance-global-soft-power-index-2020.pdf (Accessed 15 Jan. 2023).

4. Orel, M.H. (2019), Teoretychni osnovy derzhavnoho upravlinnia u sferi politychnoi bezpeky: monohrafiia [Theoretical foundations of state administration in the field of political security: monography], Polihraf plus, Kyiv, Ukraine.

5. Orel, M.H. (2020), Vzaimozalezhnist' bezpeky ta stijkosti derzhavy, typu, rivni ta faktory stijkosti derzhavy. Suchasni aspekty nauky, II-yj tom kolektyvnoi monohrafii [Interdependence of security and stability of the country, types, levels and causes of the country's stability. Modern aspects of science: vol. II], Kyiv; FOP Kandyba, Bratislava, Ukraine, available at: <http://perspectives.pp.ua/public/site/mono/monography-2-2020.pdf> (Accessed 15 Jan. 2023).

6. Tochonov, I.V. and Naumova, L.O. (2018), "Restoration of the territories of Donetsk region based on the experience of foreign countries", Ekonomichnyj visnyk Donbasu, vol. 3, pp. 56—59.

7. Bychenkov, V. Levchuk, O. Kirpichnikov, Y. Holoborodko, M. Golovchenko, O. and Tyshchenko, O. (2021), "Methodology for Determining Long-Term State

Development Scenarios", IEEE 3rd International Conference on Advanced Trends in Information Theory (ATIT), available at: <https://ieeexplore.ieee.org/document/9678678> (Accessed 15 Jan. 2023).

8. Sytnyk, H.P. Zubchuk, O.A. and Orel, M.H. (2022), "Conceptual understanding of the peculiarities of managing innovation-driven development of the state in the current conditions", Sci. in nov., vol. 18 (2), pp. 3—15, available at: <https://scinn-eng.org.ua/ojs/index.php/ni/article/view/234/99>, (Accessed 15 Jan. 2023).

9. Prykhodchenko, L.L. Sakhanienko, S.Ye. and Nadolishnij, P.I. (2017), Systema publichnoho upravlinnia v umovakh detsentralizatsii vladly: mekhanizmy horyzontal'noi vzaiemodii: monohrafiia [The system of public management in conditions of decentralization of power: mechanisms of horizontal interaction: monography], ORIDU NADU, Odesa, Ukraine.

10. Vyshnevskii, V.P. and Rekova, N.Yu. (2016), "Principles, economic and institutional prerequisites of fiscal decentralization in the conditions of post-conflict recovery", Problemy ekonomiky, vol. 4. pp. 183—189.

11. Sytnyk, H. and Orel, M. (2023), "Public and administrative management in the context of public policy and national security", Naukovi pratsi Mizhrehional'noi Akademii upravlinnia personalom. Politychni nauky ta publichne upravlinnia, vol. (3 (63)), pp. 113—121, available at: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-3\(63\)-15](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-3(63)-15), (Accessed 15 Jan. 2023).

12. Sytnyk, H. Orel, M. Ivanova, V. and Taran, Y. (2022), "Conceptual understanding of the relationship between political and administrative processes in the context of social systems security", Cuestiones Politicas, vol. 40, no. 74. pp. 631—647, available at: <https://produccioncientificaluz.org/index.php/cuestiones/article/view/38936/43525>, (Accessed 15 Jan. 2023).

13. Open Society Institute (2023), "Research of the Baltic countries and Central-Eastern Europe", available at: <https://osf.org.ua> (Accessed 15 Jan. 2023).

14. Ischenko, N. (Humba), Popov, I. and Schelin, P. (2020), Konflikty, scho zminyly svit [Conflicts that changed the world], Folio, Kharkiv, Ukraine.

15. World Economic Forum (2022), "The Global Risks Report 2022", 17th Edition, available at: https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2022.pdf (Accessed 15 Jan. 2023).

16. The President of Ukraine (2022), "The issue of the National Council for the Recovery of Ukraine from the Consequences of the War", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/2022#Text> (Accessed 15 Jan. 2023).

17. Cabinet of Ministers of Ukraine (2019), "Strategy for the development of innovation for the period up to 2030", available at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-rozvitku-sferi-innovacijnoyi-diyalnosti-na-period-do-2030-roku> (Accessed 15 Jan. 2023). The President of Ukraine (2020), "Strategy of Sustainable Development "Ukraine — 2020", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text> (Accessed 15 Jan. 2023).

Стаття надійшла до редакції 28.02.2023 р.